

BESZÁMOLÓ DÉVAVÁNYA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

A BEREZCKI IMRE HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY 2012. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Bevezető

A város múzeuma az 1997. évi CXL. Törvény és a szakmai szabályok alapján működik. 2011. évi CLXXXIX. törvény rendelkezik a múzeumok felügyeletéről; 1311/2012.(VIII.23.) Kormányhatározat alapján /13.14. pont/ a múzeumi területi elhelyezkedésük szerinti illetékes települési önkormányzatok fenntartásába kerülnek.

A Berezcki Imre Helytörténeti Gyűjtemény 2000-től, megalapításától kezdve önkormányzati fenntartású, városi muzeális intézmény.

A sárréti Dévaványa elsők között kezdte meg értékes történelmi múltunk tárgyi emlékeinek gyűjtését, a XX. században Szűcs Sándor, Györffy István nyomán Berezcki Imre folytatta számtalan, a vidék értekeit becsülő tudós, vagy itt élő – itt élt - lokálpatrióta segítségével a szellemi hagyományokat is. Dévaványa jelentős értéket képvisel nemcsak Magyarország, hanem Európa sokszínűségének megőrzésében is. 2012. a Berezcki Emlékév volt - a Tanár úr születésének 100. évfordulójának jegyében telt el.

E pár, bevezető mondat után szeretnék beszámolni a Berezcki Imre Helytörténeti Gyűjtemény 2012. évi szakmai munkájáról.

Az intézmény gyűjtőköre az alapító okirat szerint: néprajz, történet, agrártörténet - ennek ellenére ennek a kis intézménynek többféle tudományos anyagot kell kezelnie -, gyűjtőterülete Dévaványa közigazgatási területe. Beszámoló feladata az utolsó beszámoló óta 2012. november 30-áig eltelt egy év alatt elért eredményekről, az intézmény jelenlegi helyzetéről számot adni. A Dévaványai Hírlapban, a Békés Megyei Hírlapban, helyi és országos tévéműsorokban, internetes újságokban, illetve az interneten elérhetőek a múzeum látható munkájáról szóló információk. Mint közintézményről, a nagyközönség tehát sok mindent tud és lát, közművelődési munkánk és a kiállítások ismertek a Tisztelt Képviselők előtt.

Az intézmény működési, tárgyi, személyi feltételei:

Telephelyek:

Központi épület: Dévaványa, Széchenyi út 8.

- kiállító és közművelődési terem,
- raktár- és kiszolgáló épület.

Mindkét épület nemcsak megfelel, hanem felülmúlja az elvárásokat. Kivételt képez e meghatározás alól, hogy a kiállítótermek ugyan megközelíthetők a mozgáskorlátozottak számára, de a mosdók nem.

- kézműves műhely,
- restaurátor műhely,
- nyitott színpad.

Szabadidős programok lebonyolítására és a nagyobb - szekerek, mezőgazdasági és ipari - eszközök kiállítására alkalmas területté vált a múzeum gyönyörű udvarának részeként a szabadtéri színpaddal együtt.

Berezcki Emlékház: Kossuth u. 40.

„Mesterségek Háza” c. állandó kiállítás

/Cipész, szabó, kötélgyártó, kerékgyártó, kovács, köszörűs/

Technikai ellátottság:

Raktározás:

A múzeum gyűjtemény anyaga a Széchenyi u. 8. sz. alatti épületben található a Kossuth utcai házban kialakított „Mesterségek Háza” c. kiállítással enyhítettünk a raktározási problémákon. A képviselő-testület úgy határozott, hogy Dr. Bereczki Imre Emlékházzá nyilvánítja. 2012. február 11-én, a múzeumalapító születésének 100. évfordulója alkalmából emléktáblát avattunk, az épület udvari részét rendbetettük, valamint felújítottuk a régi mosdót, a falat belülről újra tapasztottuk, vakoltuk, festettük, s a külső fal legnagyobb hibáit is kijavítottuk, múzeumbarátok és az önkormányzat dolgozói segítségével, a költségvetésben biztosított anyagi forrásból. 2012. évi Dévaványaiak Világtalálkozója alkalmából megnyitottuk a házat. Egyelőre ’kulcsos házként’ működik, előre be kell jelentkezni a megtekintéséhez, de már eddig is sok csoport látogatta meg.

Régészet:

Régészeti dobozokban, tudományosan leltározva.

Néprajz:

A leltározott tárgyi anyagot külön raktári helységben helyeztük el. Az állomány folyamatosan bővül.

Textil: Restaurátor műhelyben – az üvegnegatív mellett ez a másik legsérülékenyebb anyag.

Levéltár: Levéltári dobozokban, külön levéltári szekrényben találhatóak.

Üvegnegatív:

2001-ben kezdtük el a leltározását, a gyűjtemény legféltettebb anyaga. Sérülékeny, ezért nem mozgatjuk csak azt a mennyiséget, amit egy behatárolt időn belül fel tudunk dolgozni. Múzeumi szabályoknak megfelelő szekrényekben raktározva. Egyenként csomagolva, téma szerinti csoportosítással leltározva.

Fénykép, fotó: Ugyanaz vonatkozik rá, mint az üvegnegatívokra, annyi a különbség, hogy nem annyira sérülékeny, ill. 2000 óta CD-én mentjük az „új” képeket. Ez az állományegység folyamatosan bővül. Folyamatosan gyűjtjük a fotókat, a téma szerinti kiállításokhoz, dolgozatokhoz a város lakossága gyűjti, digitalizálásra rendelkezésre bocsájtja régi fényképeiket, levéltári anyagaikat.

Videó és filmananyag: kazetta, DVD

Hanganyag: számítógépen, ill. CD, DVD, kazetta, hangszalag.

Könyvtár - könyvek, folyóiratok: A régi, értékes könyvek szigorúan elzárva. Tartalmukban kézikönyvként használható kötetek, folyóiratok szabad polcon az irodában. Ez az anyag képezi a szakkönyvtárunkat, amely folyamatosan gyarapodik. Nemcsak vásárolunk, hanem cserekönyvekként kapunk is mindennaposan használható szakkönyveket.

Térképtár: Szabályosan raktározva, leltározva.

Adattár: Dobozban, szabályosan külön adattári szekrényben a már feldolgozott anyag. Elkezdjük, folyamatosan végezzük a számítógépes feldolgozását – gépelés, scennelés.

Történettudomány, irattár, levelezés: Folyamatosan végezzük az anyag leltározását, a leltározott anyag dobozolva, külön szekrényben.

Leltározatlan állományegységek

A tetőtérben kerültek elhelyezésre az eddig még be nem leltározott állományegységek, az írásos, még fel nem dolgozott anyagot a földszinti teremben tároljuk.

Összefoglalóan a raktározás helyzetéről.

Megfelelünk az érvényben lévő múzeumi szabályoknak:

- Páratartalom tekintetében a szerves anyagból készült tárgyak (fa, papír, bőr, textília) a legérzékenyebbek.

- A kő, kerámia, üveg, fém kevesebb problémát jelentenek, években mérve a megengedettnél magasabb páratartalom nem károsítja (45%)
- Fényhatások: Nem érzékenyek: kő, kerámia, fém. Érzékenyek az olajfestmények, papíryanagok, kéziratok. Ezért raktároztuk ezeket az állományegységeket a földszinti raktárban. Az UV sugárzás tekintetében biztonságban vannak. Tájékoztatásul: egy nyári nap fénye 50.000-60.000 lux, egy értékes textíliát pedig átlagosan max. 40 lux értékű fényhatás érheti.
- A 'Mesterségek Háza' megnyitásával ismét könnyebbé vált a raktározás. Sajnos külön helységet nem kaphat minden állományegység a raktár beosztása miatt.
- A gyűjteményegységek száma – a város és elszármazott polgárai jóvoltából folyamatosan gyarapodik.

Állagvédelem:

Biológiai kártevők: Ellenük a kétévenként kötelező gázosítással tudunk védekezni. Ez 2013. évben kötelező végrehajtanunk. A faanyagokat megtámadó rovarok, bogarak ellen pedig a Xilamon vegyszert használjuk a tárgyaknál. A fatárgyak közül 2012-ben 150 db részesült állagvédelemben.

Az állagvédelem folyamatosan kiterjed minden egyes egységre.

A régészeti anyag minden egyes leltározott darabja részesült állagvédelemben.

A néprajzi anyagból csak az újonnan kapott tárgyak nem részesültek állagvédelemben.

A múzeum értékes egysége a mesterségek, műhelyek tárgyai. A kiállítás megnyitása előtt minden fa és vas tárgyat lekezeltünk, restauráltunk, vagy pótoltuk az eszközök hiányzó részeit.

Az üvegnegatívok állagvédelme folyamatos – savmentes papír, boríték, doboz és zárt szekrény.

Az írott anyag állagvédelme: Külön csomagolva, dobozban és zárt szekrényben tároljuk. A nagy értékre való tekintettel elkezdjük a számítógépes feldolgozásukat, hogy csak nagyon indokolt esetben kelljen kézbe venni az értékes anyagokat. Ez vonatkozik a levéltári anyagra, fotókra, képeslapokra, az adattári anyag nagyobb, jelentősebb, egységeire - így digitálisan minden kutató számára könnyebben elérhetővé válnak.

Állományvédelem: Biztonsági rendszer működik a főépületben és a raktár, nyitott szín területén. Riasztó berendezéssel védjük a Kossuth utcai épületet. Az intézménynél dolgozókra, ill. a látogatókra vonatkozó szabályokat az SZMSZ rögzíti.

Leltározás:

Múzeumi statisztika alapján a leltározott kifejezés egy leltári szám alatt álló egységet jelent akkor is, ha gyakran száznál több cédula tartozik az adott leltárszámhoz, mint pl. az adattári leltári egységénél. A beszámoló összehasonlító statisztikai adatokat tartalmaz a 2011. november 15-ei állapotokhoz képest. Az adattár számítógépes feldolgozásánál jelentkező tétel több száz oldal begépelését jelenti. A feldolgozó munkák segítik elő az írásos és képi anyagok digitális hozzáférhetőségét a múzeumban.

Leltározás tekintetében ezzel az állományegységgel vannak a legnagyobb gondjaink: gyorsírást olvasni tudó segítségre van szükségünk.

	2011.11.15.	2012. 11.30.
Gyűjteményanyag		
Régészeti tárgy	12631	12631
Néprajz (tárgyi)	2630	2666
Ipartechnikai történet (tárgyi)	27	66
Történettudomány (dokumentumok)	2394	2527
Néprajzi adattár	2427	2508
Adattár számítógép. feldolg.	82	110
Üvegnegatív	19076	20.196
Üvegnegatív (digitálisan nyilv.)	211 (gyarapodás)	198
Videó és filmanyag (perc)	640	940
Hangfelvétel	140	180
Könyv	570	598
Folyóirat, újság	82 (gyarapodás)	82
Állagvédelemben részesült műtárgyak	250	500
Fényképpel ellátott leírókarton (néprajzi)	2613	2613
Egyéb (szoftverrel nyilvántartott anyag)	1401	1440
Média (megjelenés)	32	40
Levéltár (digitálisan nyilv.)	919	919
Fényképek scennelése	211 (gyarapodás)	180

Rendezvények (száma/résztevők)

Tudományos	3/220	10/240
Előadások	10/540	10/240

Múzeumi rendezvények

Óvodás	-	1/25
Ált.isk.	104/2066	54/1840
középisk.	4/112	6/125
Felsőoktatás	2/32	2/40

Szabadidős

Pályázat, vetélkedők	3/160	3/160
Diáktáborok	6/204	7/210
civil	8/345	7/310
Múzeumbarátok Köre	13/670	13/680
Egyéb(kézm. napközi stb.)	32/250	28/210
Tárlatvezetés	85/502	65/405

Összesen kiállítások, rendezvények látogatói

5101 fő

206 csoport/4460 fő

Nyilvántartás minősége és szintje gyűjteménycsoportonként:

A régészeti anyag leltározása befejeződött, Sápiné Turcsányi Ildikó régész munkatárs fejezte be munkát, és rendezett egy csodálatos régészeti, állandó kiállítást „Ványai évezredek” címmel, melyhez kiállítás vezető is készült.

A levéltárat és térképtárat levéltáros dolgozta fel – kivételt képez az az állomány, amelyet 2002 után adományoztak a múzeumnak. A nagy értékű üvegnegatívak, az adattár és az egyéb gyűjtemény egységek feldolgozását folyamatosan végezzük. A néprajzi tárgyak állomány egysége bizonyul jelenleg a legkevésbé feldolgozottak - az eredeti Bereczki Imre gyűjtemény minden egyes darabja leltározva -, tekintettel arra, hogy ebből a gyűjteményi területről adományoznak a legtöbbet.

A gyűjteményegységeket leltárkönyvben vesszük számba, lehetőség szerint számítógéppel feldolgozva. A néprajzi anyag leltározásakor folyamatosan gépre is visszük az adatokat, ill. a tárgyról készült képeket. Az üvegnegatívak leltározása folyamatos, több százzal rendelkezünk fényképpel, egy részét CD-lemezre mentettük. Az archív hanganyagot számítógép segítségével CD-lemezre írtuk.

Tűzvédelem: A szabályoknak megfelelő.

Restaurálás: Folyamatos. A már eddig kiállított tárgyi anyag tekintetében teljes.

Gyűjteményalakítás: Elsősorban adományok, ajándékok segítségével gyarapszik az állomány. Nagymértékben nő az adakozási kedv minden helytörténeti kiállítás után. Így 2012-ben elsősorban régi fotókkal, a mesterségek kiállításában bemutatott tárgyakkal ajándékozták meg a gyűjteményt. Szűkös anyagi helyzetünk keretein belül fokozatosan vásárolunk is anyagot, elsősorban különleges, vagy a gyűjtőkörünkbe illő tárgyakat, írott vagy képi anyagot.

Kiállítások:

Állandó:

Bereczki Imre Emlékszoba

Ványai évezredek - régészeti

Ősök emléke kísért – néprajzi

„Mesterségek Háza”

(a Sárréti pásztorok című kiállítást lebontottuk, tekintettel arra, hogy 2013-ban új kiállítást rendezünk az anyagból)

Állandó (külső helyszínen)

Dévaványa sporttörténete (sportöltöző kiállítóterme)

Időszaki:

„A mi kincsünk – hazai nyelvünk” /Sylvester János/ - kiállítás A kultúra napja alkalmából - szavak és tárgyak (4 hét)

Ványai mézesek (4 hét)

Nagyvárad és Élesd értékei (fotókiállítás) (1hét)

„Fából vaskarika” – (52 hét)

„Hétköznapiak és ünnepek” – üvegnegatív kiállítás (48 hét)

Dévaványa a mi szemünkkel – képzőművészeti alkotások (6 hét)

Dévaványa fotói – amatőr fotósok alkotásai (8hét)

„Ecc pecc kimehetsz...” – játékiállítás (12 hét)

Időszaki (külső helyszínen):

F(e)ltűnő hagyományok - Tűzoktelep (52 hét)

Dévaványai Vadásztársaság története c. kiállítás a megyei vadásznapi (egy napos)

Kiemelt rendezvények:

Bereczki Imre, a múzeumalapító - 1952-ben nyilvánították nemzeti érdekű gyűjteménnyé az általa és ványai lakosok által összegyűjtött anyagot.

Dr. Bereczki Imre születésének 100. évfordulóját méltóképpen ünnepeltük. A róla szóló írás a Honismeret c. folyóirat 2012. év első számában megjelent.

2012. február 6-9. között témahetet rendeztünk az általános és középiskolások számára /régészet, Dévaványa helytörténete, néprajz, népzene, néptánc témákban/.

2012. február 10-én Bereczki Imre öröksége címmel Emlékkonferenciát rendeztünk neves előadókkal, az estet emlékműsorral zártuk az alapfokú művészeti iskola közreműködésével.

2012. február 11-én felavattuk az emléktáblát, koszorút helyeztünk el a Tanár úr sírjánál.

Szép számú részvevővel megrendezésre került a Dévaványai IV. Kazinczy-anyanyelvi verseny.

A Múzeumok majálisa keretében tartottuk meg a hagyományos Múzeumkerti Estet.

Dévaványa 1912-2012 - Díjkiosztó ünnepség a városismertető filmet és fotókat készítő alkotók számára. A legszebb fotókból képeslapsorozat készült, és kiállítást rendeztünk a múzeumban.

Dévaványaiak Világtalálkozója alkalmából átadtuk a 'Mesterségek Háza' c. kiállítást, megtartottuk a Dévaványa története c. könyv ismertetőjét

2012. augusztus 20-án, immáron IV. alkalommal rendeztük meg a Dévaványai Múzeumbarátok Köre, a Kuruc Porta közös szervezésében a Kuruc Portyát. A képviselő-testület 150.000.-Ft-os támogatásán kívül nagyon sok civil szervezet, helyi képviselő, vállalkozó, magán ember segítette a program megvalósítását. Ennek keretében nyitottuk meg 'Dévaványa a mi szemünkkel' c. kiállítást. Ebben az évben helyszínt kaptunk a Strandfürdőn és a művelődési ház udvarán is.

„Ecc pecc kimehetsz...” játékiállítás megnyitása játékkal, kézműveskedéssel, zenével.

Múzeumbarátok Köre újjáalakulásának évfordulója - Batyusbál

Táborok:

Évente rendezünk múzeumi gyermektábor a múzeum, a Múzeumbarátok, a képviselő-testület támogatásával, valamint civilszervezetek, intézmények és vállalkozók segítségével.

2012-ben a ványai gyermekek és az élesdi gyerekek külön időpontban táboroztak a múzeumban.

A múzeumi gyermektáboron kívül több városi és idelátogató gyermekcsoport, ill. gyermektábor vesz részt a múzeum programjain, munkálkodik a kézműves-műhelyben.

Folyamatosan segítséget és információt nyújtunk minden kutató, szakdolgozatot író és gyűjtőmunkát végző számára.

Munkánkat segítő civilszervezetek:

Dévaványai Múzeumbarátok Köre,
Múzeumpártoló Kiemelkedően Közhasznú Közalapítvány,
Dévaványa Felemelkedéséért Közalapítvány

DÉKE
Őszi Napfény Nyugdíjas Klub
TÉDE
Nagycsaládos Egyesület
Nők Baráti Kör
Békés Megyei Nők Egyesülete Dévaványai Szervezete
Kapocs Egyesület
Polgárórség

és még sokan mások, hiszen szoros a kapcsolatunk az egyéb helybéli, megyei és országos szervezetekkel, intézményekkel, ezek közül kiemelkedően jó a kapcsolatunk az Országos Honismereti Szövetséggel, a Karácsony János Békés Megyei Honismereti Egyesület titkársága a múzeumban működik, a környék városainak civilszervezeteivel (Körös-Sárrét Turizmusáért Egyesület, Tájházak Szövetsége, Közkincs Kerekasztal, IBSENHÁZ, Pulszky Társaság - Kismúzeumok Tagozata stb.)

Kapcsolatok intézményekkel:

A Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága lát el bennünket közgyűjteményi információkkal, szakmai segítséget biztosít.

Békés, Csongrád, a Hadú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok megye múzeumai, helytörténeti gyűjteményei, tájházai

Nemzeti Múzeum, Néprajzi Múzeum, Hadtörténeti Múzeum, Déri Múzeum, Móra Ferenc Múzeum és még sokan mások

Békés Megye Levéltára és minden olyan levéltár, ahonnan információt kaphatunk: Országos Levéltár, Szolnok Megyei Levéltár, Egri Levéltár, Debreceni Levéltár és még sokan mások

Információ áramlása érdekében nagyon sok intézménnyel tartjuk a kapcsolatot, például a MTA, az egyházi püspökségek stb.

Kapcsolataink szerteágazóak, így együttműködési megállapodásaink vannak a helyi oktatási, közművelődési és más feladatot ellátó intézményekkel is aktívan együttműködünk. Bármikor számíthatunk a helyi vállalatok, vállalkozók segítségére - ezúton is kifejezem köszönetemet, hiszen az, hogy a múzeum fennáll, nekik is köszönhető.

A múzeum háttérintézménye a Dévaványai Múzeumbarátok Körének, a Múzeumpártoló Alapítványnak, 2009 decemberétől a Békés Megyei Karácsonyi János Honismereti Egyesületnek.

Személyi feltételek:

- 1 fő múzeumigazgató – etnográfus-muzeológus, magyar tanár és könyvtáros – egyetemi és főiskolai végzettség
 - 1 fő restaurátor – közművelődési felelős – múzeumpedagógus – egyetemi végzettség (jelenleg szülési szabadságon, helyettesítése szakképzett munkatárssal megoldott)
 - 1 fő adminisztrátor, gazdasági ügyintéző és gyűjteménykezelő – befejezte a Szent István Egyetem Gazdasági Kar Gazdálkodási és Menedzsment Szakát - főiskolai végzettség
 - 1 fő üzemviteli alkalmazott, teremőr és takarító - alapfokú végzettség
- A munkakörök ellátásához szükséges végzettségeket az SZMSZ-ben rögzítve.

Az intézmény személyi feltétele 2005 óta nem változott, ugyanazokkal a munkatársakkal dolgozunk. A változás – és a gazdasági megszorítások annyiban érintették a múzeumot, hogy évek óta itt folyik a Dévaványai Hírlap szerkesztése, valamint a takarítónő munkaköréhez kellett sorolnunk a védőnői szolgálat és a vérvétel takarítását, valamint a Havancsák-ház felügyeletét is a múzeum látja el. Tevékenyen részt veszünk a város kulturális, és közéletében.

2012. évről szóló beszámolómban megköszönöm a képviselő-testület minden tagjának, hogy biztosítja Dévaványa értékeit őrző intézményének működését, minden önkormányzati dolgozónak, akik segítettek a múzeum munkáját - és legfőképpen minden Dévaványán élő vagy ványai elszármazottnak, akik tehetségükhöz mértén támogatják a Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjteményt.

Tisztelettel kérem a Képviselő-testületet beszámolómmal elfogadására!

Dévaványa, 2012. november 30.

Burainé Murányi Magdolna
múzeumigazgató